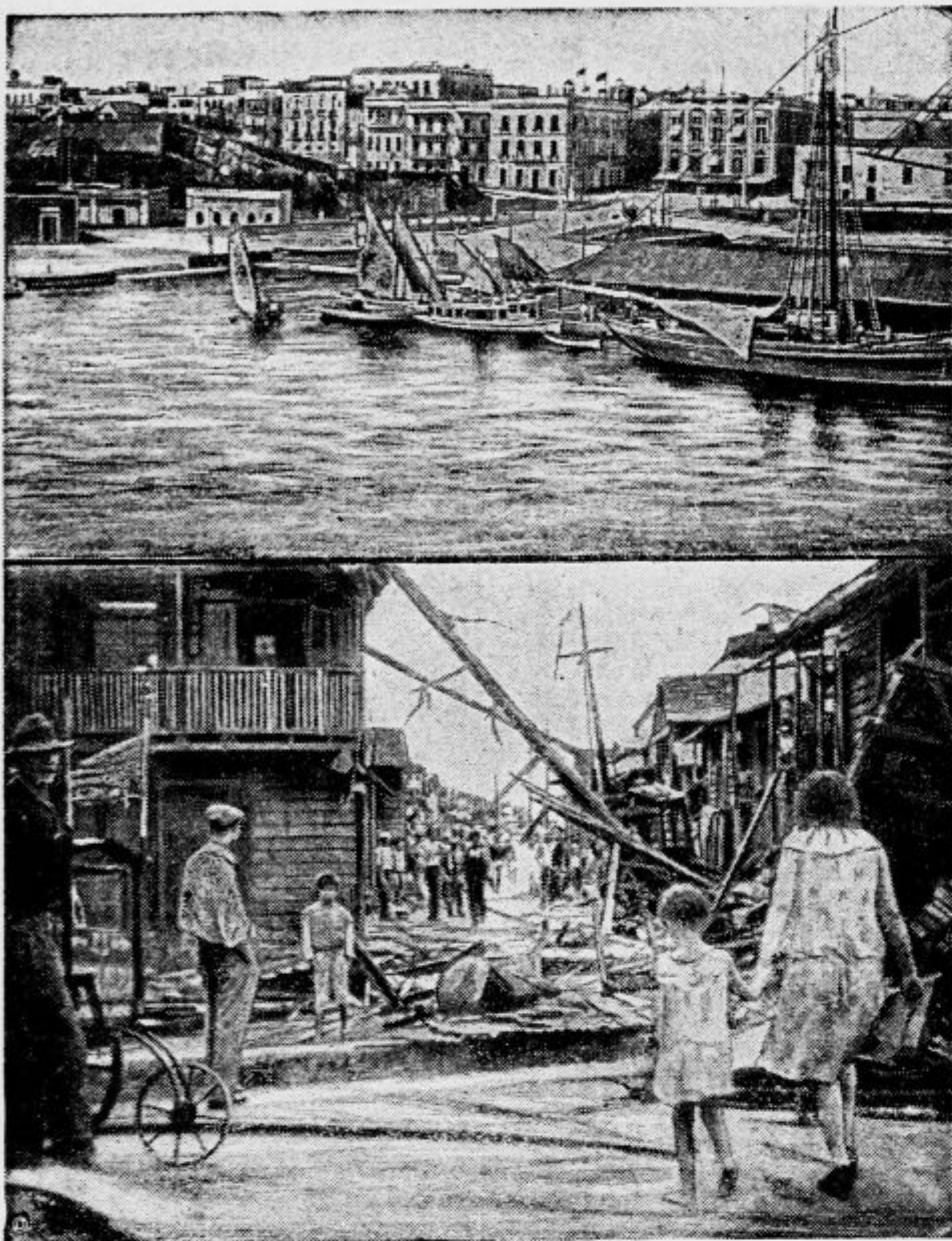

Iz življenja in sveta

Orkan na Portorico

Na otoku Portorico je razsajal te dni hud orkan, ki je uničil več mest in naselbin. Škoda gre v milijone. Na zgornji sliki vidimo San Juan, najvažnejše pristanišče srednjeameriškega otoka, na spodnji pa opustošenje po orkanu

Vid in starost

Zavod za matematično statistiko v Göttingenu je izvedel sistematično raziskovanje o razmerju med starostnimi znaki in trajanjem življenja ter je kot prvi starostni znak upošteval zlasti starostni vid. Z rastočo starostjo očesa leča, kakor znano, čedalje bolj otrdeva, prilagodljivost očesa se manjša in s tem se večja razdalja razdalja, v kateri je še mogoče razločno videti, dokler ne preseže nekako v 40. letu normalno razdaljo povprečno 30 cm. Seveda je tudi potem ta razdalja za različne ljudi zelo različna in so takšni, ki še v 50. letu ne potrebujejo naočnikov za čitanje v bližini. S proučevanjem teh pojavov na mnogih osebah je prišel dr. Steinhaus iz Lipskega n. pr. do spoznanja, da je 47-letnim osebam z nadnormalnim starostnim vidom določenih še povprečno 17,9 let življenja.

Če imajo povprečni starostni vid, bodo živeli še 22,5 let če imajo pa manj nego normalen starostni vid, jim bo življenje trajalo še povprečno 31,8 let. Ženske kažejo prilično iste razmere starostnega vida, a večje številke glede dobe, ki jim je še živeti.

Dr. Heidemann iz Göttingena je našel zadavne razlike tudi med mestnim in kmečkim prebivalstvom, med višjimi in nižjimi socialnimi sloji.

Najnovejša raziskavanja gredo za tem, da določijo, ali se da po vidu ugotoviti doba, ki jo bo človek učakal, že pred 40. letom. Poskuse so izvršili s šolskimi otroci od 10—12 let in z dijaki od 20—22 let. Ugotovili so, da se zorna razdalja v tej starosti silno počasi spreminja, a pravih števil za dobo, ki naj bi jo še živeli, do zdaj še niso dobili.

Zračni taksameter

»Sokole«, ki so ga te dni izročili prometu na tempelhofskem letališču pri Berlinu. V desnem kotu zgoraj konstruktor letala Focke

O zdravju in boleznih

Za kosilo velja danes kot najboljši čas med 12. in 13. Večerjati ne smemo kratko, preden ležemo, ker bi trpela prebava in spanje, temveč najmanj 1 ali 2 uri prej.

Najprikladnejši čas za izučenje drsanja in poleti plavanja je 5. do 7. starostno leto, ker so otroci tedaj že dovolj krepki in dovolj prožni, da jim ne škodi vsak veter in padec.

V novejšem času so nas izučile izkušnje, da ne učinkuje samo kisik rešilno, temveč tudi vdihavanje ogljikove kisline, ker povzroča pri nezvestnikih posebno krepko dihanje. Zato si rešilne postaje omisljajo tudi balone z ogljikom, ne samo s kisikom.

Ogrci v koži niso živalice, temveč lojevi vozi, ki zapirajo izhodne luknice kožnih žlez in so dobili črno glavico od prahu. Odstranimo jih s previdnim iztiskavanjem s posebnim iztiskovalcem in se zavarujemo pred njihovim zopetnim pojavom s prdnim umivanjem z žveplenimi mili in vročo vodo.

V večini primerov mrzlice je telesna temperatura okrog pol 5. popoldne najvišja.

Stranske obisti ležijo nad gornjim robom vsakih obisti in nimajo razen imena in te lege nič skupnega z njimi. Stranske obisti so »žleza« z notranjo sekrecijo in produkt, ki ga proizvajajo, adrenalin ali suparenin, urejuje med drugim krvni pritisk. Zdi se tudi, da so stranske obisti v nekakšni zvezi z barvili, kajti pri Addisonovi bolezni vedno obolijo, pri čemer dobi koža bronasto barvo.

Ženske, ki imajo večinoma nepokrit vrat, trpijo manj pogosto zaradi vnetja v vratu nego moški.

Prvi pojav življenja pri novorojenem otroku je prvi dihanje. Srce mu utripa že v materinem telesu. Prvi dihanje se zgodi običajno po rojstvu trupa in le redko že po rojstvu glave. Normalno dihanje novorojenca 32- do 36-krat v minuti in to med spanjem med vekačem 40- do 48-krat, v drugem letu življenja 28-krat, v 3. — 5. leta 24-krat in od 10. leta dalje 14- do 20-krat.

Odrasel človek vdihne v 24 urah kakšnih 740 g = 516,5 l kisika in izdihne kakšnih 900 g = 455 l ogljikove kisline.

Koščene »žlice«, ki jih ljudstvo še zmerom uporablja za čiščenje ušes, so zelo nevarne, ker lahko ranijo kožo zunanjega ušesa ali celo bobnič. Osušelo ušesno mast odpravimo najbolje, če kanemo nekoliko kapljic segretega glicerina v uho, ker to mast raztopi in jo potem lahko odstranimo brez nevarnosti z mehko, čisto cunjico.

V staroindijski medicinski knjigi »Susrata« je naslikan idealni zdravnik naslednje: Lase naj ima kratke, nohte čiste in obrezane, z doma naj ne gre nikoli brez dežnika ali palice, predvsem pa naj se izogiba vsakih zaupnosti z ženskami. Biti mora lep in lepo raščen ljubezljiv, resen in duhovit; govori naj nežno in ohrabljuje kakor prijatelj, srce naj mu bo plemenito in naj bo vzor zmernosti in treznosti. Svoje bolnike naj ljubi bolj nego vse svoje bližnje. Človek sme občutiti strah pred bratom, materjo ali prijateljem, pred zdravnikom pa nikoli.

Osem milijonarjev na zatožni klopi

Pred newyorškimi sodniki se zagovarja osem gospodov, ki bi morali plačati odškodnino v znesku 138 milijonov dolarjev. Prišli so na zatožno klop, ker so bili dovolj neumni, da so se dali po nekem devetem gosposu ogoljufati za ta znesek. Ta deveti gosposod je bil Ivar Kreuger — »finančni genij« pred svojo smrtjo, po smrti pa »spustolovce« in »separse«. Tožbo je vložila Irving Trust Company, ki upravlja imetje Kreugerjeve International Match Corporation.

Obtoženi gospodje so bili ravnatelji te korporacije in jim očitajo, da niso dovolj ostro pazili na Kreugerjevo delovanje. To so Percy Rockefeller, član ameriške finančne dinastije in ravnatelj 51 podjetij, Francis Higginson, ravnatelj 12 podjetij, Frederick Allen, ravnatelj 33 podjetij, Donald Durand, ravnatelj 6 podjetij Henry Havemeyer, ravnatelj 13 podjetij, Samuel Pryor, ravnatelj 33 podjetij, Adrian Larkin, ravnatelj 10 podjetij in John Hugh, ravnatelj 7 podjetij. Kakor je videti, v Ameriki nimajo podjetja samo preoblične ravnatelje, temveč tudi ravnatelji imajo preoblično podjetij.

Novo vlado sestavlja

honvedski minister Juľi Gömbös, mož, ki je znan po svojem desničarskem radikalizmu izza propada komunistične vlade Bele Kuna na Madžarskem

Zakonolom in umetnost

V Berlinu so te dni izvajali z velikim uspehom nov film »Sanjave ustne« z Elizabeto Bergnerjevo in Rudolfom Forsterjem. Ko so ga hoteli prozvajati v Monakovem, mu je tamonjuji osrednji zavod za vožjo in uk, ki opravlja posle najvišje cenzurne inštanice za Bavarsko, odrekal priznavajočo označbo »umetniško visoko vredno delo«, češ da ima za vsebino zakonolom. Nekaj nemški list pripominja k temu upravičeno, da bi moral zavod z istega stališča zavreči celo vrsto najznamenitejših oderskih del, med katere spadajo »Tristan in Izolda« (zakonolom), »Amfitrion« (zakonolom), »Oj dipus« (krvoskrumstvo), »Faust« (zapeljivanje, detomor) in »Valkira« (krvoskrumstvo).

Poročen, ne da bi vedel

V občinski urad v Zalaegerszegu (Madžarska) je prišel te dni učitelj Bela Czuppon in hotel vedeti, da-li ga imajo tam zapisanega kot zakonkega moža. Pogledali so v matrice in so ugotovili, da se je poročil 17. aprila 1930. z neko šiviljo. Mož ni bil nič presenečen, ker so ljudje o tem že dolgo slišali v kraju, kjer učiteljuje, rekel pa je, da to ni res, dasi je bilo v knjigah zapisano, da je predložil vse potrebne dokumente, ki so se glasili na njegovo ime. Ker si niso vedeli drugače pomagati, so pozvali njegovo dozdnevno ženo, ki pa svojega »moža« ni hotela spoznati. Res se je bila poročila pred dvema letoma, toda nje mož je bil čisto drugačen in je kmalu po poroki izgubil ter se držal za čas menda v Košicah. Bilo je torej jasno, da se je nekdo polastil Czupponovih listin in jih uporabljal za poroko. Učitelj, ki je postal tako mož brez lastne vednosti, pa je vložil ovadbo na državno pravdnštvo.

Lepa tihotapka

Par budimpeštinskih denarnih mogotcev je izročilo neki mladenki, ki je bila namenjena v Švico na tečaj za kozmetiko, kovčeg z dvojnimi dnom, med katerim je ležalo za 40.000 dolarjev bankovcev. Mladenka je imela nalog izročiti kovčeg neki ženski v Švici, ki bi bila opravila ostalo. Smola pa je hotela, da sta dva možka doznala za tihotapstvo. Predstavila sta se lepi tihotapki v vagonu za detektiva in sta od nje zahtevala denar. Mladenka jima je kovčeg prepustila brez usovora, ker so ji bili mogotci naročili, naj ne dela škandala, če bi ji kdo delal nadležo zaradi tihotapstva. Kljub temu pa je stvar prišla v javnost in zdaj piše o njej vse časopise.

Smrt slikarja Orfika

V Berlinu je preminil 63-letni slikar grafik prof. Emil Orlik Roien v Pragi je najprej v sliki proslavil ondnotni ehetto. Pozneje se je močno razvil na Japonskem, kjer je študiral lesorezje. Nekateri Orlikove radirance so tako znane, da jih smatrajo za najprejstnejša dela sodobne slikarske umetnosti.

Mož, ki je usmrtil 100 oseb

Poljska vlada je prenovedala varšavsko mu krovniku Maciejowskiemu izvrševati njegov posel. Mož se je bil tako vdal priča, da je izgubil sluhomno distanco do ljudi.

Časi so se spremenili

Mirno stoječi tanki dokazujejo vso primitivnost in nemoč vozotajcev, ki se počasi pomikajo dalje s konjsko vprego

Preroški kristal

Ni znano, od kod izvira vera, da kažejo kristali včasih preroške privide, ugotovljeno pa je, da so že stari Grki izvrševali to umetnost, ki ima še danes neštete učence. Grki so v ostalem verjeli, da se čarobni kristal v nekaterih primerih lahko nadomesti z zrcalom ali z vodno gladino.

Pri nekaterih primitivnih ljudstvih v Polineziji prerokujejo duhovni in vrači še danes z vodne gladine. Nekaj divjaški rodovi se poslužujejo kristalnih vizij, da ugotovijo zločinca, zlasti v primeru tatvine.

V zgodovini naše kulture naletimo čisto na kristalne privide, ki so jih pripočeli celo znameniti možje za dognanje resnice. Tako je bil v dobi renesance knez Pico della Mirandola odločen pristaš teh vizij. Najznamenitejši specialist zanje pa je bil takrat Anglež John Dee, ki so ga smatrali tudi za velikega matematika. Dee je svoje poskuse s kristalnimi prividi

izvrševal z nekim dečkom po imenu Kelly, o katerem ne vemo sicer nič drugega nego to, da je bil zločinskega značaja. S pomočjo tega dečka je Del uteleševal baje tudi duhove. Tudi Francoz Boissard je bil znan pristaš te umetnosti in nam poroča mnogo zanimivega o tem (kako je z resnico, to je drugo vprašanje). Tako pripoveduje n. pr. o možu, ki je ubežal radi umora in je v tujini stopil k nekemu čarovniku, da bi zvedel kaj o svoji ženi. Čarovnik je izvelkel čarobno zrcalo, pozval nekega dečka in ta je v zrcalu videl ženo, ki je gladila nekaj v dlani in se smejala ter kramljala z mladim moškom. Morilec se je ves ljubosumen vrnil v domači kraj, ne oziraje se na to, da bi ga lahko prijel, in zahteval od žene odgovor. Izkazalo se je, da je bil mladi mož morilčev brat, kateremu je žena pripravljala oblik.

Drobne zanimivosti

S čolnom drugič čez ocean

Francoz Alain Gerbault, ki je pred tremi leti z jadrnico sam prejadral Atlantski ocean, se pripravlja v Marceilleu na drugo takšno pustolovsko vožnjo, ki ga bo vodila čez Antile v Panamo in Polinezijo. Jadrnica, s katero odrine na pot, ima devet ton.

Brusefi brez elektrike

Bruseljsko elektrarno je pred dnevi upepelil ogenj, ki je nastal v strojnici in se je tako hitro razširil, da ga niso mogli pogasiti. Stroji so popolnoma uničeni. Mesto je bilo zaradi katastrofe brez elektrike, ulice so bile zavite v temo, obrati pa so morali počivati.

Največji srednjeevropski kino v Zlinu

4. septembra so v Zlinu otvorili kino, ki je največje podjetje svoje vrste v srednji Evropi. Dvorana kinematografa lahko sprejme 2580 gledalcev.

Piombirana oblčila

Po neki novi odredbi, ki izide v kratkem, bo vsako na Poljskem kupljeno krzno ali dragoceno oblčilo registrirano in opremljeno s piombo. Uvožena krzna in oblčila bodo prosta carine le v primeru, da bodo imela takšno piombo.

30.000 beračev na Dunaju

»Wiener Allgemeine Zeitung« piše, da je morala dunajska policija v zadnjem letu nastopiti proti 6000 beračem. Pripadnikov te stroke je, vstevši pocestne pevce in artiste, na Dunaju gotovo 30.000.

Krvnik umorjen

Pri nekem političnem spopadu v Sofiji je bil umorjen bolgarski krvnik Husein Jazara. Morilec je pobežnil in ga doslej niso mogli ugotoviti. Jazara je izvršil mnogo okrutnosti zlasti po strašnem bombnem atentatu l. 1925. na sofijsko katedralo.

Tibetanski vpad v Kino

Iz Pekinga poročajo, da so oboroženi Tibetanci vpadli na kitajsko ozemlje, in sicer v provinco Šikiang. Vodijo jih duhovniki in uredniki Dalaj lame. Proti 100.000 možem tibetanske posadke so mogli postaviti Kitajci doslej samo tri divizije. Napadalcu pravijo, da se hočejo boriti za ideal enovitega Tibeta.

Nezgodita italijanskega poštneha hidroplana

Bližje Gradeža je te dni padlo na nabrežje poštne vodno letalo italijanske zračne proge Benetke—Trst. Hidroplan je postal žrtev nevihte, ki ga je zgrabila in treščila z vso silo na zemljo. Pri tem se je ubil potnik Reilmayer in še neka druga oseba. Pilota letala sta bila hudo ranjena. Ničče, ki je potoval s hidroplanom, ni odšel zdrave kože.

Ameriški mlekarji stavkajo

V mestih ameriških držav Michigan, Georgia, Ohio in New York so začeli mlekarji stavkati. Njih smoter je izsiliti s stavko višje cene mleku, kajti tudi ameriški farmarji so zaradi gospodarske krize obubožali in prodajajo svoje proizvode poceni kakor še nikdar.

Nasedla vojna ladja

Angleška admiraliteta poroča, da je minuli petek nasedla vojna ladja »Challenger« v bližini Labradorja. Zadel je obmorsko klet. Nesreča ni zahtevala nobene žrtve in ladjo samo so po nezgodi srečno zavlekli zopet na odprto morje.

Štednja v diplomaciji

Zgled Holandske, ki je sklenila ukiniti več poselnih mest in jih zasedati z diplomatskimi pripravniki, je očividno vplival tudi na republiko Avstrijo, ki kani nadomestiti nekatera poselniška mesta z odpravniki poslov. Pri tej priliki bo avstrijska vlada tudi premestila več svojih diplomatov na vodilnih mestih inozemskih zastopstev.

ANEKDOTA

Egon Erwin Kisch je obiskal nekega prijatelja in vprašal njegovega starega strica, kako mu gre. »Kako bi mi šlo« je odvrnil stric, »z 80. leti postaneš pač bolan in slaboten.« — »A oglejte si Hindenburga,« ga je tolažil Kisch, »ta ima 85 let in je še vedno svež in boder.« — »Seveda,« je dejal stric, »zato pa nimata tudi nobenih skrbi.«

Vsak dan ena

»Jurček, reci, kaj misliš, čemu cvili?«
»Ah ne vidiš, da ji oni tam stoji na repu.«

Še ena

V Zvezdi.

Zakaj pa vidva oblegata vremensko hišico? Ali ne vidiš, fige tiščiva, da bo v nedeljo dobro vreme za Gregoričev foto izlet v Žužemberk.

